

Ansøgning om "forsøg på eget initiativ".

Gruppeprøve ved fp9 og fp10 i tysk og fransk

Tysklærerforeningen for Grundskolen har nedsat en arbejdsgruppe bestående af Birthe Sidsel Strunge, Ditte Nicoline Brink, Kim Ø. Andersen, Adeline Muntenjon og Ann-Kristin Henriksen. Der er kontakt til Franskklærerforeningen og individuelle fransklærere med henblik på deltagelse.

Solbjergskolen, Frijsenborg Efterskole og Vardeegnens Gymnasieforberedende Efterskole plus sandsynligvis flere interesserede vil gerne søge om at der oprettes et forsøg med at anvende en gruppeprøve som metode ved afgangseksamen efter 9. og 10. klasse i tysk og fransk. Hvis anvendelse af gruppeprøve godkendes som en mulighed ved afgangsprøven, vil flere lærere og ledere i folkeskolen finde det attraktivt og realistisk at deltage.

Arbejdsgruppen har udviklet en model for en gruppeprøve som kombinerer prøven i mundtlig matematik med 10. klasses prøve i tysk. Modellen er i korte træk at elever i små grupper befinder sig i et lokale i 90 minutter. Lærer og censor cirkulerer rundt i 3 omgange. Mens de samtaler med en gruppe, arbejder de andre elever stille og roligt videre med deres tema. Hele tidsrummet anvendes til at danne sig et billede af elevernes kunnen. Man ser ikke på et isoleret resultat, men på hele processen. Efter votering får eleverne individuel karakter. Modellen beskrives i detaljer nedenfor.

Formålet med et forsøg er at få overblik over hvilke fordele og ulemper prøveformen ser ud til at indebære, måske uforudsete interessante aspekter. Formålet er ikke i sig selv at eleverne skal score højere karakterer, men at de får de bedst tænkelige muligheder for at demonstrere hvad de kan. Hvis dette forsøg peger i retning af at prøveformen er velegnet, håber vi at erfaringerne kan indgå i en modernisering af afgangsprøverne i tysk og fransk.

For at kunne arbejde med prøveformen og tilpasse den, forestiller vi os en treårig forsøgsperiode. Det er vores håb at det officielle forsøg kan virke allerede fra juni 2022. Hvis STUK skønner at det bliver for tidspresset, må vi udsætte det til skoleåret 22/23.

Da det drejer sig om 2. fremmedsprog har vi en ekstra udfordring: Eleverne i 10. klasse kan selv vælge at gå til prøve, hvorimod 9. klasserne sjældent får chancen, fordi tysk/fransk er udtræksfag. Vil det være en mulighed at garantere de skoler der medvirker, at deres elever vil komme til prøve i tysk/fransk?

Baggrund og erfaringer

Ideen om en gruppeprøve udspringer af ønsket om at anvende en mere undervisningsnær og tidssvarende prøveform, samt af inspiration fra matematikfaget. Matematiklærere plejer at rose gruppeprøven for at være meget velegnet til at vurdere hvad eleverne kan, og de fortæller derudover at det er en behagelig prøveform for alle implicerede. Det forekommer os at være helt i de humanistiske fags ånd at arbejde kommunikerende og samarbejdende, også i prøvesituationen. Desuden har vi erfaret at et samarbejde mellem elever ved sproglige eksamener på A2 – B1 niveau er fuldkommen normalt i Tyskland.

Gruppeprøven vi formulerede, har i foråret 2021 været afprøvet på to 9. klasser og fire 10. klasses tyskhold fordelt på Midtjysk Efterskole og Vardeegnens Gymnasieforberedende Efterskole. De første afprøvninger af modellen er særdeles lovende. De blev formuleret, aftalt og afviklet i løbet af kort tid, i den usædvanlige situation, at afgangsprøver på grund af Covid-19 stort set var aflyste. Ved at vi nu er i bedre tid og allerede har nogen erfaring, vil vi kunne lave en meget mere gennearbejdet afprøvning af gruppeprøver i 2. fremmedsprog. Vi vil på baggrund af et bredere materiale bedre kunne dokumentere

fordelene ved formen, men også kunne se mere kritisk og nuanceret på de problemer der måtte opstå. Kolleger som ikke er ophavsmænd til ideen vil sandsynligvis kunne bidrage med flere nuancer, og i mindre grad risikere bias.

Hvorfor gruppeprøve

Gruppeprøven giver eleverne mulighed for at vise individuelle sprogfærdigheder. Derudover viser den elevernes dygtighed til at anvende deres sprog i informationssøgning, kommunikation og samarbejde. Dette gør prøveformen relevant og tidssvarende.

En gruppeprøve efter den model vi har planlagt, minder meget om de situationer som eleverne kender fra undervisningen i overbygningen. De er vant til at arbejde i makkerpar og i grupper. Eleverne er også vant til at bruge internettet, og lærerne forsøger at guide eleverne til at bruge det hensigtsmæssigt. Muligheden for at bruge internettet er derfor indtænkt som en naturlig del af prøven. Her findes ordbogen og adgang til diverse tematiske søgninger. Forbud mod oversættelsesværktøjer er ikke relevant. Ved en mundtlig prøve er det tydeligt hvis en elev fx har lært sig sætninger udenad eller læser højt.

Forventninger til forsøg

Forsøget skal belyse hvordan det fungerer at eksaminere afgangselever gruppevist ved prøven i 2. fremmedsprog. Vi formoder at få nuanceret de positive erfaringer fra foråret 21 med henblik på faglighed, motivation og personlig udvikling.

- Et forventet fagligt resultat vil være et bredere indblik i elevernes sproglige kompetencer:
 1. Forberedt, indøvet sprog. Eleverne har formuleret sig om et emne og øvet det på forhånd.
 2. Praktisk mundtligt sprog. Eleverne har tid til at arbejde med at søge og vurdere information. Dialog med almindelige sætninger om hvad de læser / ser på. Lærer og censor kan på tysk/fransk hjælpe dem med deres søgning. Altså i sin kerne funktionelt sprog.
 3. Forklaring af nyt stof som er forberedt inden for en ret begrænset tidsramme. Eleverne har hjulpet hinanden frem til den bedste udgave af sig selv – rent sprogligt.
 4. En mulig bonus: De stærkeste elever anvender tysk/fransk som internt arbejdsprog
- Et forventet motivationsmæssigt resultat vil være, at eleverne vil føle sig trygge og bedre tilpas, fordi de ikke er alene. Nervøse elever vil have tid til at falde til ro, og dermed bedre kunne vise hvad de kan.
- Et forventet resultat med hensyn til personlig udvikling kan komme på tale. Fordi der er god tid til at lærer og censor iagttager elevernes interaktion, vil de kunne give eleverne en feedback som både går på deres sprog og på iagttagelser af deres ageren i en arbejdsituation. Eleverne vil i bedste fald opleve at blive set som hele samarbejdende mennesker. I nogle tilfælde vil iagttagelserne give mening for dem i forhold til hvordan de fremover kan indgå i samarbejde med andre. De får altså indsigt i deres personlige kompetencer og handlemuligheder.

Til ved vurderingen fremstillede vi i 2021 et relativt enkelt hjælpeskema. For at elever stilles lige uanset hvor de bor eller hvor erfaren deres lærer er, vil det være nødvendigt at bearbejde skemaet så det flugter med vejledningens bedømmelseskriterier, og samtidig er tilpasset gruppeprøveformen. Dette vil vi gerne have STUK til at hjælpe med, af hensyn til elevernes retssikkerhed.

Når undervisningen tænkes afsluttet med en gruppeprøve, vil det være oplagt at forberede eleverne på dette gennem en helt bevidst anvendelse af gruppearbejdet i den daglige undervisning. Til hjælp for kollegerne vil vi gerne gøre fremgangsmåde, eksempler og andet materiale frit tilgængeligt dels på platformen GrenzGenial, dels gennem projektets facebook-gruppe "forsøg med gruppeprøve i tysk og fransk".

Model for en gruppeprøve i tysk/fransk

Prøven i praksis samt forløbet før, under og efter

I denne prøveform er eleverne i lokalet i 90 minutter. Op til 4 grupper arbejder i lokalet på en gang. Der bør maksimalt være 10 elever til stede ad gangen. Eleverne har forberedt en mindre præsentation, men man skal forstå tiden i lokalet som en arbejdssituation. Lærer og censor cirkulerer i 3 omgange, så mens der samtales med en gruppe, arbejder de andre stille og roligt videre med deres tema. Situation opleves faktisk som både koncentreret og hyggelig, og elevernes nervøsitet mindskes betydeligt. Prøven er relativt tidseffektiv, samtidig med at der er god tid til at høre den enkelte elev.

Ved en gruppeprøve har man mulighed for at opleve elevernes kommunikation på flere måder. Som anvendt sprog i en situation der kommer tæt på virkeligheden. Gruppesarbejdet hjælper kommunikationen på vej. Det føles for langt de fleste elever behageligt at være sammen med andre elever, og det falder de fleste naturligt at hjælpe hinanden. Prøven er altså en proces, som både afspejler det forberedte, men som også viser hvilke strategier eleverne benytter i processen. Prøven stiller et arbejdsfællesskab til rådighed.

Før prøven

Opgivelser

Forsøget opererer ikke med at fravige fælles mål, og eleverne vil derfor få undervisning med samme indhold og timetal som læreren / skolen i forvejen har planlagt.

Klassen har arbejdet med 4 – 6 temaer, nøjagtig som man plejer i udskoling. Tekstopgivelserne er henholdsvis 20-30 og 30-40 normalsider for 9. og 10. klasse foruden 5 eksempler på æstetisk eller multimodal tekst, altså uændrede i forhold til gældende vejledning.

Gruppedannelse

Klassen deles op i grupper på 2 – 3 personer. Læreren har ansvaret for gruppedannelsen. Eleverne kan inddrages, så alle elever kan se sig selv ind i den dannede gruppe, og læreren er overbevist om, at de dannede grupper giver den enkelte elev de bedste forudsætninger for at klare sig så godt som muligt.

Som der står i vejledningen for fp9 i matematik: "Prøven i mundtlig matematik er en gruppeprøve med gruppestørrelser på 2-3 elever." Her formuleres en kattelæm hvor skolens leder kan fravige "kravet om gruppeprøve [...] med udgangspunkt i reglerne om særlige prøvevilkår".

Lodtrækning

Grupperne trækker lod om hvilket tema de skal arbejde med, i lighed med prøvevejledning for 10. klasse. De mulige emnerne skal være repræsenteret i lige stort antal i puljen fordi det vil være praktisk med en vis spredning i emner. Gruppen beslutter sig for et undertema. For eksempel kunne overtemaet være "Sport", og en gruppe vælger at fortælle om "Handball" eller "Fankultur". Klassen får ca 6 lektioner til at forberede et lille fælles oplæg på ca 2 – max 3 minutter pr person.

Forberedelse og disposition

Hver gruppe udarbejder en fælles disposition til lærer og censor. Den angiver titel for det selvvalgte emne samt tema. Den indeholder 3 – 8 hovedpunkter for præsentationen, formuleret som stikord eller korte sætninger, samt kildeliste. Kilder kan være ikke-opgavne tekster, film, interviews mm. Der kan være vedlagt bilag.

Eleverne kan vælge at lade en lille mængde utraditionelle elementer såsom rollespil indgå. Det tager lidt af deres tid, men det kan gå an fordi prøveformen tilgodeser motivation, og fordi alfa og omega er elevernes kommunikation gennem hele tidsrummet. Eleverne kan, hvis de vil, udarbejde en power point, et slidshow eller en fysisk model. Dette skal have relevans for deres mundtlige fremstilling.

Ved prøvestart modtager eleverne nye, ukendte arbejdsspørgsmål svarende til deres udtrukne overemne. Lærer udarbejder arbejdsspørgsmål til hver gruppe og finder links, tekster eller billeder så eleverne kan vælge at tage udgangspunkt i nogle af dem til deres besvarelse.

Censor

For at sikre en fair vurdering skal der ved prøven være en ekstern censor til stede. Censor skal i god tid have haft mulighed for at sætte sig ind i prøveformen. Lærer og censor skal sikre at de har samme forventninger til fremgangsmåden.

Dispositioner samt lærerens arbejdsspørgsmål til eleverne skal være censor i hænde 14 dage før prøven. Censor er ved prøven opmærksom på at tiden fordeles hensigtsmæssigt. Lærer tager initiativet i samtalen med eleverne, men censor må også gerne medvirke. Censors vurdering vejer lidt tungere end lærers ved karakterfastsættelse.

Under prøven

I lokalet

Prøven foregår på tysk/fransk. En prøve varer 2 timer inkl. votering og feedback. Eleverne sidder i små "øer" spredt i lokalet. De har medbragt deres pc og deres disposition. Eleverne har adgang til alle almindelige hjælpemidler inkl. internet. Alle grupper får omgående adgang til arbejdsspørgsmål og kildeforslag, så de ikke skal spilde tid på at vente, men kan gå i gang med at arbejde umiddelbart. I løbet af de ca 90 minutter de har til deres rådighed, skal eleverne have gennemført deres forberedte præsentation, samt søgt information og fremlagt yderligere arbejde på baggrund af de arbejdsspørgsmål som læreren har til delt dem.

Til forskel fra den aktuelle afgangsprøve i 9. klasse skal eleverne ikke skifte tema midt i det hele – her vælger vi at arbejde som man gør i 10. klasse, hvor man holder sig inden for samme overemne gennem hele prøven.

Lærer og censor går rundt i lokalet i tre runder.

- Første runde: Eleverne giver deres forberedte præsentation på 2 – 3 minutter pr person.
- Anden runde: Lærer og censor spørger til hvad eleverne undersøger og hjælper hvis der er behov. "Was macht ihr?" "Was hast du gefunden?" "Vielleicht wird das zu viel. Ihr könnt von zwei Handballspielern erzählen. Das reicht". Derved får man en almindelig kommunikation i gang, hvor sproget er ægte funktionelt.
- Tredje runde: Eleverne fremlægger hvad de har fundet ud af som svar på arbejdsspørgsmålene.
- Buffer til sidst, der kan være grupper man har brug for at stille et ekstra lille spørgsmål.

Vurdering og votering

Lærer og censor tager notater undervejs. I praksis kan lærer og censor udveksle bemærkninger mens eleverne arbejder selv. Det kan være vurderinger eller ideer til samtale med grupperne.

Vurdering af sprogfærdighed følger ministeriets vejledning for fp9 og fp10. Der vil dog være en ekstra opmærksomhed på samarbejde og kommunikation indbyrdes i gruppen. Det skal vurderes positivt at en elev prøver at få de andre med – også selvom det måske ikke helt lykkes.

Vurdering af indholdets kvalitet, især af det på forhånd forberedte oplæg, kan tilskrives hele gruppen. Efter at lærer og censor har voteret alene, får eleverne en kommentar til gruppens arbejde samt individuel karakter og feedback på deres præstation og deres deltagelse i arbejdsprocessen.

Efter prøverne

Det ville være fremmende hvis en medarbejder i STUK kunne være til stede og selv opleve hvordan gruppeprøven fungerer for tysk / fransk.

Hvert år vil alle deltagende elever, lærere og censorer udfylde enslydende evalueringer. Arbejdsgruppen bag forsøget vil gennemgå materialet for at se hvilke konklusioner man kan drage af det. Vi vil gerne overdrage både de rå data og et resume af evalueringerne til STUK. Muligvis vil der skulle foretages justeringer i formen.

Efter tre års forsøg vil gruppen kunne samle resultaterne i en rapport. Vi håber at vi herved medvirker til at skabe grundlag for en modernisering af folkeskolens afgangsprøve i tysk og fransk. Vi vil gerne give eleverne de bedst tænkelige muligheder for at demonstrere hvad de kan i en tidssvarende eksaminationsramme.

Bilag:

Eksempler på disposition, arbejdsspørgsmål og hjælpeskema 2021

Evalueringer fra elever 2021

Evaluering fra "censor" 2021. Ulrike Christensen, Fanø skole.

Kontakt:

Ann-Kristin Henriksen, Vardeegnens Gymnasieforberedende Efterskole akhakhakh@gmail.com

Adeline Muntenjon, GrenzGenial a.muntenjon@gmail.com

Ditte Nicoline Brink, Solbjergskolen dittehagen2@yahoo.dk

Kim Ø Andersen, Holmeagerskolen kimogchristine@webspeed.dk

Birthe Sidsel Strunge, Midtjysk Efterskole bs@midtjyskefterskole.dk

Tysklærerforeningen for Grundskolen info@tysklaerer.dk